

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 03/29/2016
Spisová značka: 22 Cdo 903/2016
ECLI: ECLI:CZ:NS:2016:22.CDO.903.2016.1
Typ rozhodnutí: USNESENÍ
Heslo:
Dotčené předpisy: § 237 o. s. ř.
Kategorie rozhodnutí: E

22 Cdo 903/2016

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Havlíka a soudců Mgr. Michala Králíka, Ph.D., a JUDr. Jiřího Spáčila, CSc., ve věci žalobců **a) V. N.** a **b) J. N.**, zastoupených Mgr. Michaelou Wilhelmovou, advokátkou se sídlem v Praze, Na Můstku 383, proti žalovaným **1) F. J.** a **2) K. J.**, zastoupeným JUDr. Jiřím Srbou, advokátem se sídlem v Praze, Dětská 55, o zřízení věcného břemene, vedené u Okresního soudu v Trutnově pod sp. zn. 6 C 104/2012, o dovolání žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. listopadu 2015, č. j. 20 Co 361/2015-198, takto:

I. Dovolání se odmítá.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Odůvodnění:

Okresní soud v Trutnově (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 22. května 2015, č. j. 6 C 104/2012-164, zamítl žalobu, „aby k částem pozemků p. č. st. 32/1 a p. č. 2958 (dále rovněž jako „předmětné pozemky“) v k. ú. H. L., obec L., vedených u Katastrálního úřadu pro Královéhradecký kraj, Katastrální pracoviště Trutnov, na listu vlastnictví č. 124, bylo za jednorázovou finanční náhradu ve výši 15 370 Kč zřízeno ve prospěch vlastníka pozemku p. č. st. 32/2, jehož součástí je stavba domu, vše v k. ú. H. L., obec L., věcné břemeno, a to služebnost cesty (právo jezdit, chodit a lidskou silou se dopravovat) v rozsahu stanoveném geometrickým plánem č. 537-115/2012, schváleným Katastrálním úřadem pro Královéhradecký kraj, Katastrální pracoviště Trutnov, dne 27. července 2012 pod č. 825/12“ (výrok I.). Dále rozhodl, že žalobcům se ze složené zálohy vrací 978 Kč (výrok II.) a že žalobci jsou povinni společně a nerozdílně nahradit žalovaným náklady řízení ve výši 30 640 Kč do tří dnů od nabytí právní moci rozsudku k rukám zástupce žalovaných (výrok III.).

Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací k odvolání žalobců rozsudkem ze dne 19. listopadu 2015, č. j. 20 Co 361/2015-198, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (výrok I.) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II.).

Proti rozsudku odvolacího soudu podávají žalobci dovolání, jehož přípustnost opírají o § 237 o. s. ř. a v němž uplatňují dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. Soudy na zjištěný skutkový stav aplikovaly § 1029 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), aniž „by zvážily či zhodnotily“ žalobci navržená ustanovení § 1257 až 1308 o. z., když služebnost cesty měla být zřízena především s ohledem na § 1276 o. z. Dovolatelé dále napadají závěr odvolacího soudu, že s určitým finančním nákladem je možné zajistit dovoz topného materiálu až k zadní části stavby domu. Navržený způsob dopravy topného

materiálu považují za nereálný a z toho důvodu by se stavba stala celoročně neobyvatelnou. Žalobci rovněž namítají, že právo odpovídající věcnému břemeni bylo vydrženo, neboť služebné pozemky byly vlastníky panujících pozemků bez překážek a v dobré víře užívány k požadovanému účelu již právními předchůdci žalobců, a to minimálně od roku 1973.

Žalovaní se k dovolání nevyjádřili.

Obsah rozhodnutí obou stupňů i obsah dovolání jsou účastníkům známy, a proto na ně dovolací soud pro stručnost odkazuje.

Dovolání není přípustné.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Podle § 241a odst. 1–3 o. s. ř. dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Přitom je dovolací soud vázán nejen tím, který z dovolacích důvodů byl uplatněn, ale i tím, jak byl důvod vylíčen, tj. v jakých okolnostech dovolatel spatřuje jeho naplnění. V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh). Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení.

Rozhodnutí o zřízení věcného břemene (resp. zřízení služebnosti nezbytné cesty) je rozhodnutím konstitutivním, neboť práva a povinnosti účastníků vznikají až právní mocí rozhodnutí. Z tohoto důvodu postupoval odvolací i dovolací soud podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník – dále jen „o. z.“ (viz § 3028 odst. 1 a 2 o. z., dále srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2014, sp. zn. 22 Cdo 999/2014, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2016, sp. zn. 22 Cdo 4242/2015).

Podle § 1260 odst. 1 věty druhé o. z. se služebnost ze zákona nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci nabývá v případech stanovených zákonem.

Podle § 1029 odst. 1 o. z. vlastník nemovité věci, na níž nelze řádně hospodařit či jinak ji řádně užívat proto, že není dostatečně spojena s veřejnou cestou, může žádat, aby mu soused za náhradu povolil nezbytnou cestu přes svůj pozemek.

Podle § 1029 odst. 2 o. z. může soud nezbytnou cestu povolit v rozsahu, který odpovídá potřebě vlastníka nemovité věci řádně ji užívat s náklady co nejmenšími, a to i jako služebnost.

Jelikož je rozhodnutí o zřízení práva cesty rozhodnutím konstitutivním, upravuje v rámci tohoto řízení hmotné právo podmínky pro vznik, změnu či zrušení práva jen rámcově a dává široký prostor pro úvahu soudu, přičemž v hraničních případech jsou dány skutečnosti umožňující s jistou mírou přesvědčivosti zdůvodnit různá řešení. Rozhodnutí ve věci je tak v zásadě na úvaze soudu, která však musí být řádně odůvodněna a nesmí být zjevně nepřiměřená (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. června 2010, sp. zn. 22 Cdo 2595/2008); dovolací soud by pak úvahy

soudů rozhodujících v nalézacím řízení mohl zpochybnit jen v případě, že by byly zjevně nepřiměřené (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2014, sp. zn. 22 Cdo 1344/2012). Judikaturu týkající se zřízení práva cesty podle občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. lze přiměřeně (tam, kde o. z. nemá obsahově odlišnou úpravu) použít i při zřizování nezbytné cesty podle o. z. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2016, sp. zn. 22 Cdo 4242/2015).

Žalobci namítají, že soud měl zřídit služebnost cesty na základě § 1276 o. z. Z § 1260 odst. 1 věty druhé o. z. vyplývá, že soud může rozhodnout o zřízení služebnosti pouze v případech stanovených zákonem. Povolení nezbytné cesty soudem (a to i formou služebnosti) je přitom výslovně upraveno v § 1029 odst. 1, 2 o. z. Soud tedy může rozhodnout o povolení nezbytné cesty formou služebnosti cesty (§ 1276 o. z.), avšak jen za podmínek upravených v § 1029 odst. 1, 2 o. z., tedy jen tehdy, jestliže vlastník nemůže nemovitou věc řádně užívat proto, že není dostatečně spojena s veřejnou cestou. Jestliže v této věci odvolací soud aplikoval na zjištěný skutkový stav § 1029 a násl. o. z., je jeho rozhodnutí v souladu s citovanou právní úpravou i s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu, a dovolání tak není v této části přípustné (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2014, sp. zn. 22 Cdo 999/2014, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2016, sp. zn. 22 Cdo 4242/2015).

Neobstojí rovněž námitka žalobců, že stavba se stane absolutně neobyvatelnou, jelikož nebude zajištěn dovoz topného materiálu k zadní části domu. Odvolací soud konstatoval, že je technický řešitelný dovoz topného materiálu až k zadní části domu, byť s určitými finančními náklady [těmito skutkovými zjištěními je dovolací soud vázán a není oprávněn je přezkoumávat (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2014, sp. zn. 28 Cdo 4295/2013)]. Dle ustálené rozhodovací praxe nemůže soud věcné břemeno nezbytné cesty zřídit, může-li žalobce k přístupu využít pozemky ve svém vlastnictví. Přičemž nelze zřídit služebnost nezbytné cesty, pouze pokud by přístup zřízený přes cizí pozemek na základě práva odpovídajícího věcnému břemenu byl pro žalobce pohodlnější (resp. výhodnější) nebo by se obešel bez stavebních úprav, tedy bez určitých nákladů (srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. února 2006, sp. zn. 22 Cdo 38/2005). Odvolací soud uzavřel, že žalobě není možné vyhovět, neboť žalobci žádají nezbytnou cestu jen za účelem pohodlnějšího spojení [§ 1032 odst. 1 písm. c) o. z.], jelikož k nemovitostem ve vlastnictví žalobců je zajištěn přístup z veřejné cesty a je i technicky řešitelný (za podmínky vynaložení určitých nákladů) dovoz topného materiálu. Tato úvaha není dle dovolacího soudu zjevně nepřiměřená a z výše uvedeného se podává, že rozhodnutí odvolacího soudu je v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu.

Důvodnými nejsou ani námitky žalobců, že vydrželi právo odpovídající věcnému břemenu. Dovolatelé poukazují na skutečnost, že část předmětných pozemků byla po desetiletí využívána k přístupu do nemovitosti ve vlastnictví žalobců. V rozsudku ze dne 23. června 2005, sp. zn. 22 Cdo 2667/2004, Nejvyšší soud dovodil, že pokud se žalobce domáhá zřízení věcného břemene a nikoli určení existence věcného břemene, nemá soud důvod, aby se zabýval otázkou, zda žalobce nabyl věcné břemeno vydržením. Pokud by totiž mělo žalobci právo odpovídající věcnému břemenu náležet z titulu vydržení, musel by žalovat na určení existence práva – věcného břemene, nikoliv na zřízení věcného břemene. Jestliže žalobci požadovali zřízení věcného břemene, není nutné se v posuzované věci zabývat otázkou, zda žalobci právo odpovídající věcnému břemenu vydrželi. Ze stejného důvodu nejsou důvodnými námitky žalobců odkazující na provedené dokazování (místní šetření či výslechy svědků), z nichž dle žalobců plyne, že předmětné pozemky byly využívány jako přímý vstup do stavby domu. Tyto skutečnosti nejsou relevantními pro úvahu soudu, zda má být zřízeno právo nezbytné cesty přes předmětné pozemky ve vlastnictví žalovaných.

Námitka žalobců, že oba soudy nižších stupňů porušily zásadu předvídatelnosti práva, není opodstatněná. Ze shora uvedeného vyplývá, že rozhodnutí soudů nižších stupňů je v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu.

Vzhledem k tomu, že dovolání není přípustné, dovolací soud je podle § 243c odst. 1 věty první o. s. ř. odmítl.

V souladu s § 243f odst. 3 věta druhá o. s. ř. rozhodnutí o náhradě nákladů dovolacího řízení neobsahuje odůvodnění.

Proti tomuto rozhodnutí není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 29. března 2016

předseda senátu

Mgr. David Havlík